

STUDIEPLAN

Mellomlederutdanning

Drift- og servicebransjen

Byggdrift og eiendomsservice

Fagskolen Oslo

Stuedsted: Oslo

Godkjent Nokut: <dato>

Sist revidert: 03.09.2021

ENDRINGSLOGG FOR STUDIEPLAN

Dato	Kapittel/avsnitt	Endring/årsak til endring	Utført av
2021.07.15			AB

Innhold

1	GENERELT OM FAGSKOLEUTDANNINGEN – MELLOMLEDERUTDANNING FOR DRIFT- OG SERVICEBRANSJEN	5
1.1	Bakgrunn og formål med utdanningen	5
1.2	Behov for mellomlederutdanning innen byggdrift og eiendomsservice	5
1.3	Bransjen, målgruppe og karrieremuligheter med mellomlederutdanningen	5
1.3.1	Bransjen	5
1.3.2	Målgruppe	6
1.3.3	Karrieremuligheter	6
1.3.4	Studiets navn	6
1.4	Læringsutbyttebeskrivelser og faglig innhold for studiet som helhet	6
1.4.1	Overordnet læringsutbytte	6
1.5	Opptakskrav	7
1.5.1	Generelle opptakskrav	7
1.5.2	Opptak på grunnlag av realkompetansevurdering	7
1.5.3	Søkere med utenlandsk utdanning	8
1.5.4	Poengberegning ved rangering av søkere	8
1.5.5	Relevante fag-/svennebrev for byggdrift og eiendomsservice	8
1.6	Evalueringsav studiet	9
1.6.1	Underveisevaluering fra studenter	9
1.6.2	Sluttevaluering fra studenter	9
2	ORGANISERING OG OPPBYGGING AV STUDIET – DEN INDRE SAMMENHENGEN	9
2.1	Bakgrunn	9
2.2	Mellomlederutdanning – drift- og servicebransjen – byggdrift og eiendomsservice	10
2.3	Studiet gjennomføres nettbasert med samlinger.	10
2.3.1	Fordeling av arbeidstimer - gjennomføringsmodell	10
2.4	Undervisningsformer og læringsaktiviteter	11
2.4.1	Arbeidsformer generelt	11
2.4.2	Nettbaserte studier med samlinger	12
2.4.3	Problembasert læring og pedagogisk entreprenørskap	12
2.4.4	Veiledning og ansvar for egen læring	12
2.4.5	Lærerstyrt undervisning og forelesninger	12
2.4.6	Nettbasert undervisning	12
2.4.7	Selvstudium og arbeidskrav	13
2.4.8	Prosjektoppgaver	13

3	VURDERING	13
3.1	Vurderingsformer	13
3.1.1	Underveisvurdering	13
3.1.2	Sluttvurdering	13
3.1.3	Mappevurdering	14
3.2	Vurderingsuttrykk	14
3.3	Arbeidskrav, vurderingsform og vurderingsuttrykk	15
3.4	Regler og vilkår for eksamen	17
3.5	Dokumentasjon	17
3.5.1	Vitnemål	17
3.5.2	Karakterutskrift	17
3.5.3	Godskriving og fritak	17
4	BASISEMNER OG BRANSJEEMNER	18
4.1	Basisemner	18
4.1.1	Leder og utviklingsaktør	18
4.1.2	Grunnleggende salg og service	19
4.1.3	Lederøvelse - problembasert prosjektarbeid	21
4.2	Bransjeemner – byggdrift og eiendomsservice	23
4.2.1	Byggdrift og eiendomsservice i endring	23
4.2.2	Digitalisering og bærekraft	24
4.2.3	Ledelse og medarbeiderskap	26
4.2.4	Prosjektoppgave – i samarbeid med en relevant virksomhet	27
5	Vedlegg	29
5.1	Litteraturliste	29

1 GENERELT OM FAGSKOLEUTDANNINGEN – MELLOMLEDERUTDANNING FOR DRIFT- OG SERVICEBRANSJEN

1.1 Bakgrunn og formål med utdanningen

Det er stort behov for fleksibel høyere mellomlederutdanning i drift- og servicebransjen for å dekke behovet for kompetanse innen digitalisering, bærekraft og mellomledelse. Markedet i drift- og servicetjenester er stort og voksende. Seriøse og kompetente aktører i denne bransjen er vesentlig for at næringsliv, offentlig virksomhet og kulturliv skal kunne utføre sine primæroppgaver. Bransjen bidrar til trivsel, helse og økt effektivitet hos sine kunder og oppdragsgivere. Bransjen har behov for kompetente mellomledere som ivaretar moderne ledelsesprinsipper, fremmer bærekraft for å redusere miljøbelastning og tar i bruk digitale verktøy for miljøhensyn og ressurseffektivitet i samfunnet. Bærekraft, digitalisering og ledelse er gjennomgående temaer for denne mellomlederutdanningen.

1.2 Behov for mellomlederutdanning innen byggdrift og eiendomsservice

Byggdrift og eiendomsservice representerer mange virksomheter og arbeidsplasser og har en betydelig omsetning. Ifølge SSB omfattet totalmarkedet for vaktmestertjenester en registrert omsetning på 7,1 mrd. og 2361 aktive foretak i 2019. 20 630 personer hadde registrert vaktmester som yrke per 1. kvartal 2021 ifølge SSB.

NIFU skriver i sin rapport *2021:4 – kompetansebarometer for NHO* at det blant medlemmene (virksomheter) i NHO innen handel, drift og service er et udekket kompetansebehov på 50 %, og at 75 % av virksomhetene ønsker å dekke inn dette ved å heve kompetansen til dagens ansatte.

Omleggingene av det offentlige utdanningssystemet og utdanningsløpene de senere årene, eksemplifisert ved at husøkonom-utdanningen er borte og erstattet med et universitetsstudium, har ført til at det er et oppdemmet behov for utdanning i drift- og servicebransjen.

Gjennom tett samarbeid med bransjen og partene i arbeidslivet er denne mellomlederutdanningen for byggdrift og eiendomsservice utviklet på arbeidslivets premisser for å sikre relevans og faglig innhold.

1.3 Bransjen, målgruppe og karrieremuligheter med mellomlederutdanningen

1.3.1 Bransjen

Drift- og servicebransjen ønsker en studiepoenggivende utdanning for fagarbeidere som gir oppdatert kunnskap, ferdigheter og holdninger. Intensjonen er å gi fagarbeideren et alternativt faglig utdanningstilbud som gir mellomlederkompetanse og bedre grunnlag for mellomlederposisjoner. Digital kompetanse og bærekraftperspektiv vil studentene møte gjennom hele utdanningen.

Fagskolen Oslo har samarbeidet med partene i arbeidslivet, samt virksomheter innenfor bransjen om utvikling av denne utdanningen. Bransjen vil bidra med sensorer, gjesteforelesere og et samarbeid om prosjektoppgaver. Bransjen vil samarbeide med fagskolen om å utvikle kompendier og undervisningsmaterieell og legge til rette for gjennomføring av prosjektoppgaver i virksomheten.

1.3.2 Målgruppe

Målgruppe for mellomlederutdanningen er:

- ansatte innenfor drift- og servicebransjen
- personer med fagbrev som ønsker videre studier innenfor denne bransjen
- permitterte eller arbeidsledige innenfor denne bransjen

1.3.3 Karrieremuligheter

Intensjonen med dette studiet er at fagarbeidere kan videreutvikle seg og avansere til mellomlederposisjoner, og at bransjen på denne måten kan beholde dyktige fagfolk som ledere og veiledere i drift- og servicenæringene.

En etablert mellomlederutdanning på fagskolenivå gir legitimitet og status, gir videreutdanningsmulighet for fagarbeidere og setter kompetansekrav for framtidig rekruttering.

Det er også behov for å skape tydeligere karrierevei etter fagbrev for dem som arbeider innenfor drift- og servicebransjen. Ved å etablere en fleksibel mellomlederutdanning som kan kombineres med jobb, nettbasert med samlinger, vil faglærte og erfarne fagarbeidere få mulighet til utdanning/fordypning, noe som kan bidra til å løfte status for drift- og servicebransjen.

1.3.4 Studiets navn

Mellomlederutdanning for drift- og servicebransjen - byggdrift og eiendomsservice.

Studiet gjennomføres nettbasert med samlinger.

1.4 Læringsutbyttebeskrivelser og faglig innhold for studiet som helhet

Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring, fastsatt av Kunnskapsdepartementet desember 2011, gir oversikt over det totale læringsutbyttet definert i kunnskap, ferdighet og generell kompetanse som studenten forventes å ha oppnådd etter fullført fagskoleutdanning. Læringsutbyttebeskrivelsene i studieplanen og emnebeskrivelser er utarbeidet i henhold til dette kvalifikasjonsrammeverket.

Studiets innhold skal bidra til at studentene kan tilegne seg kunnskaper, ferdigheter og generelle kompetanse som er nødvendig for å møte krav og forventninger til en mellomleder i drift- og servicebransjen. Studieplanens læringsutbyttebeskrivelser gjenspeiler arbeidslivets behov, krav og forventninger til studentene, men har også et mål om faglig utvikling slik at ny kompetanse kan tilføres bransjen.

1.4.1 Overordnet læringsutbytte

Etter fullført utdanning:

Kunnskap

Studenten:

- har kunnskap om begreper, prosesser og verktøy som kreves av en mellomleder og utviklingsaktør i drift- og servicebransjen
- har innsikt i relevant regelverk, standarder, avtaler og krav til kvalitet som møter drift- og servicebransjens krav til mellomledelse, digitalisering og bærekraft
- har kunnskap om endrede krav til digitalisering og bærekraft i drift- og servicebransjen og kjennskap til grunnleggende salg og service

- kan oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap samt kunnskap om ledelse og medarbeiderskap som mellomleder i drift- og servicebransjen
- forstår drift- og servicebransjens betydning i et samfunns- og verdiskapingsperspektiv

Ferdigheter

Studenten:

- kan anvende kunnskap om mellomledelse, bærekraft og digitalisering på praktiske og teoretiske problemstillinger knyttet til grunnleggende salg og service
- kan anvende relevante digitale verktøy, materialer, teknikker og uttrykksformer som er relevante for ledelse og medarbeiderskap i drift- og servicebransjen
- kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for problemstillinger knyttet til mellomledelse, bærekraft og digitalisering i drift- og servicebransjen
- kan kartlegge endringer i bransjen og identifisere problemstillinger knyttet til mellomledelse, bærekraft og digitalisering, og bistå som utviklingsaktør for å kartlegge behov for iverksetting av tiltak

Generell kompetanse

Studenten:

- har forståelse for yrkes- og bransjeetiske prinsipper knyttet til rollen som mellomleder og utviklingsaktør i drift- og servicebransjen
- har utviklet en etisk grunnholdning i utøvelsen av mellomledelse i drift- og servicebransjen
- kan utføre mellomlederoppgaver etter endringer i drift- og servicebransjen, samt krav og behov knyttet til bærekraft og digitalisering
- kan bygge relasjoner med medarbeidere og på tvers av fag, samt med eksterne leverandører, kunder og oppdragsgivere i drift- og servicebransjen
- kan utvikle arbeidsmetoder, produkter og/eller tjenester for grunnleggende salg og service knyttet til mellomledelse, bærekraft og digitalisering

1.5 Opptakskrav

For utfyllende regler se skolens forskrift kap. 2 i Forskrift om opptak, gjennomføring av studier, eksamen og klageregler ved Fagskolen Oslo

1.5.1 Generelle opptakskrav

- a. Relevant fag- eller svennebrev, treårig yrkesfaglig opplæring eller
- b. Generell studiekompetanse, jf. Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring nivå 4, eller
- c. Søkere som ikke fyller kravene a) eller b), og som har fylt 23 år, kan søke opptak på grunnlag av realkompetanse. Realkompetanse gjelder ikke utdanninger som stiller krav til yrkesgodkjenning, autorisasjon eller sertifisering etter annen lovgivning.
- d. Søkere som kan dokumentere at de skal gjennomføre fag-/svenneprøve etter opptaksfristen, kan tildeles plass med vilkår om bestått prøve innen 1. oktober.

1.5.2 Opptak på grunnlag av realkompetansevurdering

(1) Søkere som ikke fyller kravene til generelle opptakskrav og som er 23 år eller eldre i opptaksåret, kan søke om opptak på grunnlag av realkompetanse.

(2) Realkompetanse er all den kompetansen en person har skaffet seg gjennom formell, ikke-formell eller uformell læring. Dvs. alle kunnskaper og ferdigheter en person har tilegnet seg gjennom utdanning, betalt

eller ubetalt arbeid, etterutdanning, fritidsaktiviteter, organisasjonsarbeid og annet som kommer i tillegg til den kompetansen som er dokumentert gjennom grunnutdanningen.

(3) Yrkespraksis må være relevant til studieprogrammet det søkes på studieplanen, og søkeren må ha nødvendige faglige forutsetninger for å gjennomføre det aktuelle studiet.

(4) Realkompetansevurdering kan ikke foretas for opptak til utdanninger der det stilles opptakskrav om yrkesgodkjenning, autorisasjon eller sertifisering etter annen lovgivning.

(5) Søknad om vurdering av realkompetanse for opptak, sendes fagskolen ved rektor.

(6) Det er styret eller den det bemyndiger som fatter vedtak om opptak på grunnlag av realkompetanse.

(7) Vedtak om godkjent realkompetanse er kun gyldig i det påfølgende studieåret, og til den utdanningen det er gitt opptak til.

1.5.3 Søkere med utenlandsk utdanning

(1) Søkere med fullført videregående opplæring fra de andre nordiske landene er kvalifisert for opptak når den videregående opplæringen i de respektive landene gir generelt opptaksgrunnlag til tertiærutdanning tilsvarende norsk fagskoleutdanning.

(2) Søkere utenfor Norden må dokumentere opplæring og praksis ved autorisert translatør og ha bestått eller ha likeverdig realkompetanse i de felle allmenne fagene tilsvarende Vg1 og Vg2 i yrkesfaglige utdanningsprogram.

1.5.4 Poengberegning ved rangering av søkere

For utfyllende regler se skolens forskrift § 2-9 i Forskrift om opptak, gjennomføring av studier, eksamen og klageregler ved Fagskolen Oslo

(1) Alle fag med tallkarakterer som inngår i kvalifikasjonsgrunnlaget skal tas med i beregning av karakterpoeng. Karakterpoeng er gjennomsnitt av alle tallkarakterer, med to desimaler, multiplisert med 10.

(2) For fag- eller svennebrev som inngår i kvalifikasjonsgrunnlaget, gis søkere følgende ekstra poeng:

- a. et fag- eller svennebrev gir 10 poeng. For søkere med to fagbrev, gir det andre fagbrevet 5 poeng. Dette omfatter også utdanninger som i dag fører til fag- eller svennebrev, men som i tidligere struktur ble avsluttet med yrkesfaglig eksamen og dokumentert med vitnemål.
- b. hvert fag- eller svennebrev med resultatet meget godt bestått gir ytterligere 5 poeng for det første fag- eller svennebrevet og 2 poeng for det andre.

(3) Relevant yrkespraksis gir 1 poeng per 6. måned i tilsvarende 100 prosent stilling. Læretid og yrkespraksis som inngår i grunnlaget for å gå opp til fag- eller svenneprøve som praksiskandidat gir ikke poeng. Det kan gis inntil 10 poeng for relevant yrkespraksis.

1.5.5 Relevante fag-/svennebrev for byggdrift og eiendomsservice

Fullført og bestått videregående opplæring med relevant fag-/svennebrev som gir rett til opptak:

anleggsgartner, anleggsrørlegger, automatiker, brannforebygger, byggdrifter, elektriker, glassfagarbeider, industrimaler, industrisnekker, isolatør, fagarbeider i kjemisk prosessindustri, maler, murer- og flislegger, rørlegger, stillasbygger, tømrrer, ventilasjonstekniker

1.6 Evaluering av studiet

Tilbakemelding om utdanningskvaliteten ved Fagskolen Oslo fra relevante aktører er et grunnleggende element i systemene for kvalitetssikring. Fagskolen Oslo innhenter informasjon fra studenter, undervisningspersonalet, sensorer og aktører i yrkesfeltet. Fagskolen Oslo skal gjennomføre elektroniske og anonyme evalueringsundersøkelser. Evalueringene skal gjennomføres i samme tidsperiode hvert år definert for henholdsvis emne og tema, og evalueringene skal dekke de samme områdene slik at en oppnår kontinuitet og sammenlignbare resultater over tid.

Det gjennomføres underveisevaluering for emne/tema samt en sluttevaluering ved skoleårets avslutning. Evalueringsundersøkelsene skal være korte, konsise og legge grunnlag for god analyse som kan føre til eventuelle justeringer og forbedringer av undervisningen og øvrig utdanningskvalitet.

Undersøkelsene omfatter områder som:

- Informasjon om studieutvalg
- Innholdet i studieplanene
- Undervisningsmetoder
- Undervisningspersonalets undervisnings- og fagkompetanse
- Veiledning av og tilbakemeldinger til studentene
- Fysisk og psykososialt læringsmiljø
- IKT
- Aktuell og yrkesrelevant
- Fagutvalg

For å sikre nødvendig statistisk grunnlag for evaluering og analyse skal svarprosenten være høy. Ved kritisk lav svarprosent skal respondentene kontaktes med anmodning om å svare på undersøkelsen.

1.6.1 Underveisevaluering fra studenter

Hensikten med underveisevalueringen er blant annet å kunne gjøre raske justeringer i pågående utdanninger, og avdelingsleder iverksetter derfor nødvendige forbedringstiltak umiddelbart i samarbeid med underviser.

1.6.2 Sluttevaluering fra studenter

Sluttevaluering for studentene vil overlapse med underveisevalueringen på flere områder, men skal ha særlig fokus på faglige og mer generelle problemstillinger knyttet til utdanningen.

2 ORGANISERING OG OPPBYGGING AV STUDIET – DEN INDRE SAMMENHENGEN

Studiet gjennomføres nettbasert med samlinger.

2.1 Bakgrunn

Mellomlederen befinner seg ett nivå over førstelinjemedarbeidere, og binder sammen virksomhetens strategiske og operative nivå. Mellomlederen har ansvar for en del av virksomhetens forretningsprosesser.

2.2 Mellomlederutdanning – drift- og servicebransjen – byggdrift og eiendomsservice

Mellomlederutdanningen er bygd opp av tre basisemner, tre bransjeemner samt en avsluttende prosjektoppgave som gjennomføres med virksomhet som studiearena.

Studentene må gjennomføre de 3 basisemnene før de kan starte på bransjeemnene. Hvert av basisemnene gir 5 studiepoeng, mens bransjeemnene gir 2,5 studiepoeng. Den avsluttende prosjektoppgaven utgjør 7,5 studiepoeng.

Basisemnene *Leder og utviklingsaktør*, *Grunnleggende salg og service* og *Lederøvelse – problembasert prosjektarbeid*, gir studentene grunnleggende kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse i ledelse, bærekraft og digitalisering.

Bransjeemnene *Bransjen i endring*, *Digitalisering og bærekraft* og *Ledelse og medarbeiderskap* skal gi studentene kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse knyttet til medarbeiderskap og mellomledelse av en bransje i endring, samt bransjerelatert behov for bærekraftig drift og digitalisering.

Et siste og avsluttende emne er en prosjektoppgave hvor studenten skal bruke en virksomhet som studiearena. Studenten skal gjøre seg kjent med organisasjonens virksomhet og de ulike enhetene den består av. Fagskolen Oslo har etablert samarbeidsavtaler med de virksomhetene som skal samarbeide om gjennomføring av den avsluttende prosjektoppgaven.

Det er obligatoriske arbeidskrav knyttet til hvert av emnene i studieplanen.

2.3 Studiet gjennomføres nettbasert med samlinger.

Lærerstyrt undervisning utgjør totalt 204 timer fordelt på 9 samlinger av 3-4 dager. Nettbaserte forelesninger utgjør totalt 57 timer som gjennomføres mellom samlingene. Studenten har ansvar for å delta aktivt i opplæringen.

Det totale læringsutbyttet for utdanningen skal oppnås gjennom praktiske og teoretiske elementer i emnene. Studieplanen skal tydelig vise sammenhengen mellom det overordnede læringsutbyttet for studiet og læringsutbyttet for emnene i studiet. Denne indre sammenhengen i utdanningen er derfor viktig og det vil i det følgende bli redegjort for gjennomføringsmodell, undervisningsformer og læringsaktiviteter og hvordan disse vil føre frem til at studenten opparbeider seg ønskete kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse gjennom studiearbeidet i emnene.

2.3.1 Fordeling av arbeidstimer - gjennomføringsmodell

Fordeling av arbeidstimer nettbasert studium med samlinger - basisemner

Emne / Modul	Studiepoeng	Antall samlinger	Lærerstyrt undervisning, timer i samlingene	Nettbaserte forelesninger	Veiledning, hovedsakelig nettbasert	Selv-studium og oppgaveløsning	Antall timer
Basisemne 1: Leder og utviklingsaktør	5	2 (3-4) *	44	12	30	50	136
Basisemne 2: Grunnleggende salg og service	5	2 (3-4) *	44	12	30	50	136

Basisemne 3: Lederøvelse – problembasert prosjektarbeid	5	2 (3-4) *	44	12	30	50	136
Til sammen	15	6	132	36	90	150	408

Fordeling av arbeidstimer nettbasert studium med samlinger – bransjeemner for byggdrift og eiendomsservice.

<i>Emne / Modul</i>	<i>Studiepoeng</i>	<i>Antall samlinger</i>	<i>Lærerstyrt undervisning, timer i samlingene</i>	<i>Nettbaserte forelesninger</i>	<i>Veiledning, hovedsakelig nettbasert</i>	<i>Selv-studium og oppgaveløsning</i>	<i>Antall timer</i>
Bransjeemne 1: Byggdrift og eiendomsservice i endring	2,5	1 (3-4) *	22	6	15	25	68
Bransjeemne 2: Digitalisering og bærekraft	2,5	1 (3-4) *	22	6	15	25	68
Bransjeemne 3: Ledelse og medarbeiderskap	2,5	1 (3-4) *	22	6	15	25	68
Bransjeemne 4: Prosjektoppgave – i samarbeid med relevant virksomhet	7,5		6	3	30 i virksomhet 15 Fagskolen	150	204
Til sammen	15	3	72	21	90	225	408

* antall samlingsdager pr samling kan variere avhengig av læringsaktivitet og foredragsholdere. Aktivitetsplan for studiet vil bli fastsatt ved oppstart.

2.4 Undervisningsformer og læringsaktiviteter

2.4.1 Arbeidsformer generelt

Arbeidsformene skal gi trening i å søke kunnskap, kritisk tenkning og problemløsning. Arbeidsmetoder som anvendes i studiet er forelesninger, dialogpreget undervisning, muntlig framlegg, presentasjoner, praktiske oppgaver, pedagogisk entreprenørskap, prosjekt i virksomhet og selvstudium med nettstøttet veiledning, samt ulike former for arbeid i grupper. Arbeidskrav er studentoppgaver som løses individuelt eller i gruppe. Dette forutsetter at studenten deltar aktivt i eget læringsarbeid og samarbeider med andre.

Bruk av ulike pedagogiske metoder skal legge til rette for:

- aktiv deltakelse fra studentene og støtte til deres egne initiativ
- arbeid med virkelighetsnære problemstillinger fra praksisfeltet og aktuell teori
- fagforståelse og refleksjon over egen praksis som motiverer til læring, utvikling og etisk bevissthet
- studentmedvirkning i beslutningsprosesser som angår gjennomføringen av studiet
- tverrfaglig erfaring for å øke forståelsen og respekt for eget og andres fagfelt

- problembasert læring

For hvert emne er det beskrevet et konkretisert læringsutbytte. Lærer skal sammen med studenten formulere læringsmål for å oppnå det konkretiserte læringsutbyttet for det enkelte emnet.

2.4.2 Nettbaserte studier med samlinger

Studiet er bygget opp som et nettbasert studium med samlinger. Fagskolen vil anvende det til enhver tid gjeldende system for LMS (Learning Management System) som læringsplattform, og studentene benytter skolens og eget IKT-utstyr i undervisningen og til selvstudium. Kommunikasjon med andre studenter, lærere, veiledere, innleveringer, utveksling av dokumenter, tilgang til ulike læringsressurser som artikler, nettsteder, gruppesamarbeid etc. foregår på relevante digitale plattformer.

Innlevering av oppgaver, veiledning og underveivurdering skjer i plattformen. Skolen har ansvar for å tilrettelegge for læring og å støtte/veilede studenten i læreprosessen. Lærers responstid på henvendelser er en virkedag.

Studentene læres opp til å være nettstudenter og aktive brukere av plattformen. Innledningsvis i første samling undervises det og gis praktiske øvelser i studieteknikk og bruk av digital læringsplattform.

2.4.3 Problembasert læring og pedagogisk entreprenørskap

Problembasert læring (PBL) er en læringsstrategi og arbeidsmetodikk innen prosjektbasert undervisning som innebærer et samarbeid mellom veileder/lærer og student, og som skal gi økt forståelse for egen læring og faglig tilnærming. PBL tar utgangspunkt i et bestemt problem eller utfordring. Pedagogisk entreprenørskap er et eksempel på PBL og er en tverrfaglig arbeidsform. Selve kjernen ligger i det å ha evnen til å se løsninger ut fra bredden i ens eget erfaringsgrunnlag og kunne anvende dette i nye sammenhenger. Formålet er å knytte undervisningen og fagstoff nærmere studentenes yrkespraksis. Det sentrale i PBL er ikke selve løsningen, men metoden som tas i bruk for å komme frem til svaret.

2.4.4 Veiledning og ansvar for egen læring

Veiledning blir gitt både individuelt og i gruppe, og foregår lærerstyrt i samlingene for at studentene kan gjennomføre sine oppgaver og nå sine læringsmål. Veiledningen blir gitt muntlig i samlingene. Mellom samlingene blir individuell veiledning gitt på digitale plattformer etter den enkelte students behov.

Veiledning og selvrefleksjon over tid bidrar til å bevisstgjøre studenten på egen faglig utvikling. Refleksjon før, under og etter handling er vesentlig for at yrkesutøvelsen skal forbedres. Det er derfor et arbeidskrav at studenten skal levere et refleksjonsnotat etter å ha fullført et emne.

Et viktig pedagogisk prinsipp gjennom hele studiet er studentens ansvar for egen læring. Det innebærer at studenten er mottagelig for undervisning og selv aktivt oppsøker læringssituasjoner og læringsarenaer. Studenten lager egne læringsmål og er aktiv i planlegging, gjennomføring og vurdering av måloppnåelse. Studenten skal selv aktivt søke og ta imot veiledning.

2.4.5 Lærerstyrt undervisning og forelesninger

I hvert emne organiseres det samlinger med lærerstyrt undervisning/forelesninger. Hensikten er å presentere et tema for videre praksisorientert arbeid. Videre skal det vekke interesse, sammenfatte et tema og lette studiearbeidet innenfor spesielt vanskelige områder av et tema.

2.4.6 Nettbasert undervisning

Nettbaserte forelesninger (webinarer) over bestemte temaer vil bli gitt av skolens lærere, bransjerepresentanter, virksomheter og andre.

2.4.7 Selvstudium og arbeidskrav

En betydelig del av studiet er selvstendig studium med innleveringer av obligatoriske arbeidskrav på digital læringsplattform. Selvstudium som arbeidsmetode betyr å arbeide med arbeidsoppgaver både fra teori og praksis. Faglig oppdatering ved å lese obligatorisk litteratur og svare på obligatoriske arbeidskrav regnes også som selvstudium.

2.4.8 Prosjektoppgaver

Studenten skal gjennomføre to prosjektoppgaver. Den første prosjektoppgaven avslutter basisemnene, og studenten skal anvende tema fra basisemne 1 og 2. Studenten skal gjennom prosjektet vise forståelse av partssamarbeid på arbeidsplassen, betydningen av bærekraft, samt anvende relevante digitale verktøy og team- og gruppearbeid. Studenten skal levere en skriftlig rapport og gi en kort muntlig presentasjon av innholdet.

I den andre prosjektoppgaven skal studenten bruke en virksomhet som studiearena. Studenten skal gjøre seg kjent med organisasjonens virksomhet og de ulike enhetene den består av. Prosjektet skal vise kartlegging, analyse, konklusjoner og anbefalinger til innovasjon innenfor tjenester, arbeidsmetoder eller drift som angår mellomledelse, bærekraft og digitalisering. Studenten skal levere en skriftlig rapport og gi en muntlig presentasjon av innholdet. Denne prosjektoppgaven er en del av sluttvurderingen av studiet. Fagskolen Oslo har etablert avtaler med de virksomhetene som skal samarbeide med studentene for å gjennomføre prosjektoppgaven der forventninger til virksomheten avklares. Avtalene omfatter og definerer samarbeidet som «studiearena».

3 VURDERING

Vurdering av læringsutbytte blir gjennomført i alle emner. Grunnlaget for vurdering er både den overordnede læringsutbyttebeskrivelsen og læringsutbytte beskrevet for hvert enkelt emne, se pkt. 4. Vurderingen skal bidra til at fagskolen på et mest mulig sikkert grunnlag kan gjøre en helhetsvurdering av studentens overordnede kunnskaper, ferdigheter og generelle kompetanse.

3.1 Vurderingsformer

3.1.1 Underveisvurdering

Underveisvurdering gjennomføres underveis i læringsprosessen, og foregår individuelt mellom student og lærer, eller i studentgrupper sammen med lærer. Underveisvurdering er muntlig eller skriftlig veiledning og tilbakemelding på arbeidskrav som skal gi studenten informasjon om:

- hva studenten kan og har lært
- hva studenten bør jobbe med for å lære mer og oppnå best mulig læringsutbytte

3.1.2 Sluttvurdering

Sluttvurderingen er mappevurdering og en prosjektoppgave. Prosjektoppgaven er en del av sluttvurderingen av studiet, se pkt. 4.3. Prosjektet skal dokumenteres i en skriftlig rapport og presenteres muntlig for samarbeidende virksomhet og Fagskolen Oslo.

Hvert emne skal ha en sluttvurdering av studentens læringsutbytte. Obligatoriske arbeidskrav må være godkjent før studenten kan få endelig vurdering i et emne. Hvis en student vurderes til ikke bestått i et emne, må arbeidskravet gjennomføres på nytt.

3.1.3 Mappevurdering

Mappevurdering er en arbeids- og vurderingsform som i stor grad erstatter tradisjonell skriftlig eksamen. Dette er en vurderingsform som betrakter studentenes arbeidskrav som en prosess, der målet er at kommentarene studentene får på ett arbeidskrav skal kunne videreutvikle deres læringsutbytte før neste innlevering. «Mappe» i denne sammenhengen, er obligatoriske arbeidskrav og studentens arbeids- og læringsprosess med disse, som dokumenteres i form av besvarelser levert til veiledning og deretter til endelig vurdering.

Selvrefleksjon er sentralt i mappevurdering. Studenten skal derfor etter hvert emne levere et individuelt refleksjonsnotat om sine tanker rundt oppnådd læringsutbytte knyttet til egen innsats og den underveisvurdering som er gitt. Refleksjonsnotatet er godkjent ved innlevering innen angitt frist.

3.2 Vurderingsuttrykk

Fagskolen Oslo benytter både bestått/ikke bestått og bokstavkarakter på en skala fra A til F som vurderingsuttrykk. Se tabellene nedenfor.

Karakterskala med generell beskrivelse

Symbol	Betegnelsen	Generell, ikke fagspesifikk beskrivelse av vurderingskriterier
A	Fremragende	Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Studenten viser svært god vurderingsevne og stor grad av selvstendighet.
B	Meget god	Meget god prestasjon. Studenten viser meget god vurderingsevne og selvstendighet.
C	God	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Studenten viser god vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene.
D	Nokså god	En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Studenten viser en viss grad av vurderingsevne og selvstendighet.
E	Tilstrekkelig	Prestasjonen tilfredsstillende minimumskravene, men heller ikke mer. Studenten viser liten vurderingsevne og selvstendighet.
F	Ikke bestått	Prestasjon som ikke tilfredsstillende de faglige minimumskravene. Studenten viser både manglende vurderingsevne og selvstendighet.

Vurderingsuttrykket bestått og ikke bestått.

De konkrete kravene til karakterene skal forankres i emnets læringsutbyttebeskrivelser. Generelle retningslinjer for disse karakterene er:	
Bestått	Besvarelsen/presentasjonen viser at studenten har faglig kunnskap innen hele emnet, og god kunnskap innen de mest sentrale områdene. Kravet om bred kunnskap i emnet betyr at det ikke kan være store kunnskapshull i deler av emnet. Manglende eller utilfredsstillende besvarelse av enkelte oppgaver kan derfor ikke kompenseres ved svært god besvarelse av andre. Oppgavene kan likevel vektles ulikt under vurderingen, avhengig av hvor sentrale de er for emnet.
Ikke bestått	Besvarelsen/presentasjonen viser at studenten har mangelfull kunnskap innen sentrale områder som inngår i emnet. Studenten har ikke tilstrekkelig faglig kunnskap, ferdigheter eller generell kompetanse til å kunne anvende det oppnådde læringsutbyttet fra emnet på en selvstendig måte.

3.3 Arbeidskrav, vurderingsform og vurderingsuttrykk

Emne	Emnenavn	Arbeidskrav	Vurderingsform	Vurderingsuttrykk
Basisemner				
Basisemne 1 5,0 stp.	Leder og utviklingsaktør	Faglig oppgave: Skriftlig innlevering på inntil to sider om <i>Mellomlederen som utviklingsaktør.</i>	Underveisvurdering på faglig oppgave Sluttvurdering av emnet. <ul style="list-style-type: none"> refleksjonsnotat mappevurdering 	<ul style="list-style-type: none"> Godkjent/ikke godkjent Bestått/ikke bestått
Basisemne 2 5,0 stp.	Grunnleggende salg og service	Faglig oppgave: Skriftlig innlevering på inntil to sider om <i>Viktige elementer som inngår i grunnleggende salg og service.</i>	Underveisvurdering på faglig oppgave. Sluttvurdering av emnet: <ul style="list-style-type: none"> refleksjonsnotat mappevurdering 	<ul style="list-style-type: none"> Godkjent/ikke godkjent Bestått/ikke bestått
Basisemne 3 5,0 stp.	Lederøvelse - problembasert prosjektarbeid	Prosjektoppgave: Skriftlig rapport på inntil fem sider som viser forståelse av: <i>Partssamarbeid på arbeidsplassen, betydningen av bærekraft, samt bruk av relevante digitale verktøy.</i> Muntlig presentasjon for medstudenter og lærere på inntil ti minutter om identifiserte problemstillinger og behov for tiltak	Underveisvurdering på skriftlig rapport og forberedelse av muntlig framlegg. Sluttvurdering av emnet: <ul style="list-style-type: none"> refleksjonsnotat prosjektrapport og muntlig presentasjon 	<ul style="list-style-type: none"> Godkjent/ikke godkjent Karakter A -F
Bransjeemner – byggdrift og eiendomsservice				
Bransjeemne 1 2,5 stp.	Byggdrift og eiendomsservice i endring	Faglig oppgave: Skriftlig innlevering på inntil to sider om <i>Viktige endringer og utvikling i bransjene</i>	Underveisvurdering på faglig oppgave. Sluttvurdering av emnet: <ul style="list-style-type: none"> refleksjonsnotat 	

		<i>innenfor byggdrift og eiendomsservice.</i>	<ul style="list-style-type: none"> mappevurdering 	<ul style="list-style-type: none"> Godkjent/ikke godkjent Bestått/ikke bestått
Bransje- emne 2 2,5 stp.	Digitalisering og bærekraft	Faglig oppgave: Skriftlig innlevering på inntil to sider om føringer i bærekraftsmålene og bransjens behov for digitalisering.	Underveisvurdering på faglig oppgave Sluttvurdering av emnet: <ul style="list-style-type: none"> refleksjonsnotat mappevurdering 	<ul style="list-style-type: none"> Godkjent/ikke godkjent Bestått/ikke bestått
Bransje- emne 3 2,5 stp.	Ledelse og medarbeiderskap	Faglig oppgave: Skriftlig innlevering på inntil to sider om <i>Viktige arbeidsoppgaver som inngår i ledelse og medarbeiderskap.</i>	Underveisvurdering på faglig oppgave Sluttvurdering av emnet: <ul style="list-style-type: none"> refleksjonsnotat mappevurdering 	<ul style="list-style-type: none"> Godkjent/ikke godkjent Bestått/ikke bestått
Prosjektoppgave i samarbeid med relevant virksomhet				
Bransje- emne 4 7,5 stp.	Prosjektoppgave i samarbeid med relevant virksomhet	Prosjektoppgave Skriftlig rapport på inntil 12 sider som viser <i>Kartlegging, analyse, konklusjoner og anbefalinger til innovasjon innenfor tjenester, arbeidsmetoder eller drift som angår mellomledelse, bærekraft og digitalisering i byggdrift og eiendomsservice.</i> Muntlig presentasjon for kontaktpersoner i virksomheten og lærere ved fagskolen på inntil 15 minutter om anbefalinger til innovasjon på bakgrunn av	Underveisvurdering på skriftlig rapport og forberedelse av muntlig framlegg. Sluttvurdering av emnet: <ul style="list-style-type: none"> refleksjonsnotat prosjektrapport og muntlig presentasjon 	<ul style="list-style-type: none"> Godkjent/ikke godkjent Karakter A -F

		kartlegging, analyse og konklusjoner.		
--	--	---------------------------------------	--	--

3.4 Regler og vilkår for eksamen

For utfyllende regler se skolens forskrift kap. 6 i Forskrift om opptak, gjennomføring av studier, eksamen og klageregler ved Fagskolen Oslo

- Fagskolen gir utfyllende bestemmelser for organiseringen av eksamen og utarbeider en eksamensplan. Denne offentliggjøres senest 6 uker før eksamen på skolens læringsplattform og/eller hjemmeside.
- For å kunne avlegge eksamen må alle emner i studiet være bestått/godkjent.
- Studenten er selv ansvarlig for å holde seg orientert om tid og sted for den enkelte eksamensavvikling.
- Krav om obligatorisk fremmøte til undervisning, gruppesamlinger og obligatoriske arbeidskrav fremgår av studieplanen.
- Studentavgift for gjeldende skoleår skal være betalt innen 01.10. Slutter studenten studiene etter 01.10, kan studenten ikke kreve studentavgiften tilbakebetalt.
- Studenter som er tatt opp til et studieprogram blir automatisk oppmeldt til eksamen.
- Ved mistanke om fusk eller forsøk på fusk, gjelder § 8.3 i fagskolens forskrift.
- Vurdering av muntlig prestasjon eller lignende som ikke lar seg etterprøve, kan ikke påklages, jfr. 9-3 pkt. 1 i fagskolens forskrift, og Lov om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleloven) § 22.

3.5 Dokumentasjon

For utfyllende regler se skolens forskrift kap. 7 i Forskrift om opptak, gjennomføring av studier, eksamen og klageregler ved Fagskolen Oslo.

3.5.1 Vitnemål

Vitnemål utstedes for fullført og bestått studium. Vitnemålet dokumenterer det overordnede læringsutbyttet og emner som inngår i utdanningen, vurderingen som er oppnådd, og antall studiepoeng for det enkelte emne.

3.5.2 Karakterutskrift

En student som ikke har fullført fagskoleutdanningen, kan be om karakterutskrift som viser emnekarakterer og eksamener.

3.5.3 Godskriving og fritak

For utfyllende regler se skolens forskrift kap. 2 i Forskrift om opptak, gjennomføring av studier, eksamen og klageregler ved Fagskolen Oslo.

1) En student som har avbrutt en utdanning eller som ønsker å bytte studiested kan få godkjent deler av tidligere utdanning ved fagskolen.

(2) Søknad om godskriving eller fritak må framsettes skriftlig innen en måned etter oppstart av emnet og må inneholde nødvendig dokumentasjon.

(3) Fritak i et emne skal fremgå av vitnemålet fra fagskolen med angivelse av fritaksgrunnlaget. Antall studiepoeng skal også angis. Vitnemålet fra fagskolen er kun gyldig sammen med dokumentasjon som viser fritaksgrunnlaget.

(4) Dokumentasjon av realkompetanse kan gi fritak.

(5) Utgangspunkt for vurderinger om godskrivning, fritak og realkompetanse skal være læringsutbyttebeskrivelse for den aktuelle utdanningen eller det aktuelle emnet og studiepoeng eller andre vurderinger av omfang, nivå og arbeidsbelastning.

4 BASISEMNER OG BRANSJEEMNER

4.1 Basisemner

4.1.1 Leder og utviklingsaktør

Emne	Studiepoeng 5,0	Tema
Basisemne 1: Leder og utviklingsaktør		<ul style="list-style-type: none">• Ledelse, motivasjon, medarbeiderskap og partssamarbeidet• HMS og yrkeskommunikasjon• Mål, strategier, utviklingsarbeid og planer• Krisehåndtering, risiko og smittevern
Læringsutbytte emnenivå		
Kunnskap <i>Studenten:</i> <ul style="list-style-type: none">• har kunnskap om innhold og oppgaver i mellomlederrollen• har kunnskap om viktige programmer for tekstbehandling og presentasjon• har kunnskap om hvordan grupper og team fungerer og ledes• har kunnskap om aktuelle motivasjonsteorier• har kunnskap om hvordan innovasjons- og entreprenørskapskompetanse kan utvikles• har innsikt i oppstart, drift og verdiskapingsprosesser i virksomheter• har kunnskap om strategiplaner og handlingsplaner• har innsikt i HMS• har kunnskap om risiko og smittevern• har kunnskap om partssamarbeidet i arbeidslivet• har forståelse for mellomlederoppgavers betydning i et samfunns- og verdiskapingsperspektiv		
Ferdigheter <i>Studenten:</i> <ul style="list-style-type: none">• kan anvende veilederrollen, grupper og team for å nå virksomhetens mål• kan anvende digitale verktøy på relevante områder i virksomheten• kan anvende aktuelle motivasjonsteorier for å få et godt samarbeid og gode team• kan anvende relevante systemer for planlegging på kort og lang sikt• kan anvende HMS, risiko og smittevern for å utarbeide planer i ulike situasjoner• kan anvende digitale verktøy til kommunikasjon og dokumentasjon, planlegging og avvikshåndtering		

- kan bruke erfaringer, kunnskaper, ferdigheter og holdninger i praktisk arbeid knyttet til ledelse, kundebehandling og drift

Generell kompetanse

Studenten:

- har forståelse for yrkes- og bransjeetiske prinsipper i mellomlederrollen
- har utviklet en etisk grunnholdning i rollen som mellomleder i bransjen
- kan utføre mellomlederoppgaver etter medarbeidere, kunder, leverandører og oppdragsgiveres behov
- kan bygge gode relasjoner med medarbeidere, kunder, leverandører og oppdragsgivere
- har forståelse for individuelle behov i medarbeiderskap og mellomledelse
- kan utvikle arbeidsmetoder, tjenester og aktuelle produkter i samsvar med krav til mål, strategier, HMS og risikohåndtering av relevans for mellomlederoppgavene

Tema

1. Ledelse, motivasjon, medarbeiderskap og partssamarbeidet
 - a. Ledelse av grupper og team
 - b. Hva er en god leder
 - c. Partssamarbeidet og tillit i norsk arbeidsliv
 - d. Hva skaper motivasjon hos ledere og medarbeidere
 - e. Vi er alle ledere
2. HMS og yrkeskommunikasjon
 - a. Kommunikasjon i små arbeidsgrupper
 - b. Hvorfor er kommunikasjon så viktig
 - c. HMS for mellomledere
3. Mål, strategier, utviklingsarbeid og planer
 - a. Mål, strategi, taktikk og tiltak
 - b. Utviklingsarbeid i faser, vekst, tjenester, ansatte og markedsandeler
 - c. Planer av ulik karakter. Ressursbegrensninger og kreative tiltak.
4. Krisehåndtering, risiko og smittevern
 - a. Hva er en krise og ulike typer kriser
 - b. Risikovurderinger og innføring kriseplaner
 - c. Smittevern – forebyggende, beskyttende og livsnødvendig

Arbeidskrav

Faglig oppgave:

Skriftlig innlevering på inntil to sider om *Mellomlederen som utviklingsaktør*.

Vurderingsform

Underveisvurdering på faglig oppgave
Sluttvurdering av emnet

- Refleksjonsnotat
- Mappevurdering

Vurderingsuttrykk

- Godkjent/ikke godkjent
- Bestått/ikke bestått

4.1.2 Grunnleggende salg og service

Emne	Studiepoeng 5,0	Tema
Basisemne 2 – Grunnleggende salg og service		<ul style="list-style-type: none"> • Ledelse, lederstrategier og økonomi • Markedsplanlegging og markedsføring

	<ul style="list-style-type: none">• Effektiv bruk av IKT• Kultur, organisasjon og personalansvar• Etikk og lønnsomhetsbetraktninger• Bærekraft
Læringsutbytte emnenivå (fylles ut)	
Kunnskap <i>Studenten:</i> <ul style="list-style-type: none">• har kunnskap om prinsipper for ledelse, markedsføring og aktuelle økonomistyringsemner• har kunnskap om utvikling av markedsplan og relevante aktiviteter• har kunnskap om begreper, prosesser og digitale verktøy som anvendes innenfor grunnleggende salg og service• har forståelse for betydningen av grunnleggende salg og service i et samfunns- og verdiskapingsperspektiv• har kunnskap om forbrukers kjøpsadferd• har kunnskap om relevante bærekraftsmål for bransjen	
Ferdigheter <i>Studenten:</i> <ul style="list-style-type: none">• kan anvende kunnskap om planlegging, gjennomføring og relevante aktiviteter og mål i markedsarbeidet• kan anvende ulike deler av Office-pakken og andre relevante digitale verktøy• kan benytte digital kommunikasjon innen dokumentasjon, planlegging og avvikshåndtering• kan bruke modeller for økonomisk analyse og beslutninger knyttet til grunnleggende salg og service• kan finne relevant fagstoff som kan bidra til å løse praktiske utfordringer innenfor grunnleggende salg og service• kan anvende faglig kunnskap om bærekraftsmålene på praktiske og teoretiske problemstillinger som angår grunnleggende salg og service	
Generell kompetanse <i>Studenten:</i> <ul style="list-style-type: none">• har forståelse for økonomiske og etiske prinsipper som gjelder mellomledelse, digitalisering og bærekraft i grunnleggende salg og service• har utviklet en etisk grunnholdning til utøvelse av mellomledelse knyttet til grunnleggende salg og service• kan levere varer og tjenester som oppfyller kunder og oppdragsgiveres behov• kan bygge gode relasjoner med kollegaer, kunder, leverandører og oppdragsgivere• kan utvikle arbeidsmetoder og tjenester som møter bransjens krav til mellomledelse, digitalisering og bærekraft i grunnleggende salg og service	
Tema	

1. Ledelse, lederstrategier og økonomi
 - a. Ledelsesformer og personalledelse
 - b. Gruppe- og teamledelse
 - c. Regnskap og budsjett
2. Markedsplanlegging og markedsføring
 - a. Markedsføringsteori, segmentering og virkemidler
 - b. Situasjonsanalyse og markeds mål, Prissetting
3. Effektiv bruk av IKT
 - a. IKT i ledelse og markedsføring
 - b. IKT i styring og planlegging av arbeid
4. Kultur, organisasjon og personalansvar
 - a. Organisasjonskultur, personalarbeid
 - b. Konflikt, konflikthåndtering, den vanskelige samtalen
5. Etikk og lønnsomhetsbetraktninger
 - a. Regnskapsanalyse
 - b. Etikk for mellomledere
6. Bærekraft

Arbeidskrav

Faglig oppgave:

Skriftlig innlevering på inntil to sider om *Viktige elementer som inngår i grunnleggende salg og service.*

Vurderingsform

Underveisvurdering på faglig oppgave
Sluttvurdering av emnet

- Refleksjonsnotat
- Mappedvurdering

Vurderingsuttrykk

- Godkjent/ikke godkjent
- Bestått/ikke bestått

4.1.3 Lederøvelse - problembasert prosjektarbeid

Emne	Studiepoeng 5,0	Tema
Basisemne 3: Lederøvelse - problembasert prosjektarbeid		Anvende temaer fra basisemne 1 og 2 knyttet til eget bransjeemne. Anvende følgende områder: Forståelse av partssamarbeid på arbeidsplassen, betydningen av bærekraft, samt anvende relevante digitale verktøy og team- og gruppearbeid. Utarbeide prosjektnotat.
Læringsutbytte emnenivå		
Kunnskap <i>Studenten:</i> <ul style="list-style-type: none">• har kunnskap om fagområdene fra basisemne 1 og 2• har kunnskap om partssamarbeid i arbeidslivet• har kunnskap om relevante standarder for bærekraftsmål i drift- og servicebransjen• har kunnskap om relevante digitale verktøy• ha kunnskap om ledelsesprinsipper og relevant lov og avtaleverk• ha kunnskap om sentrale begreper innenfor mellomledelse og grunnleggende salg og service		

- har forståelse for betydningen av mellomlederen som utviklingsaktør, samt grunnleggende salg og service i et samfunns- og verdiskapingsperspektiv

Ferdigheter

Studenten:

- kan anvende fagområdene fra basisemne 1 og 2 til en konkret problemstilling
- kan anvende bærekraft i utvikling innenfor drift- av servicebransjen
- kan finne informasjon og fagstoff om relevante digitale verktøy
- kan utnytte digital kommunikasjon innen dokumentasjon, planlegging og avvikshåndtering
- kan anvende faglig kunnskap i utøvelse av mellomlederrollen
- kan kartlegge en situasjon og identifisere problemstillinger og behov for tiltak i drift- og servicebransjen

Generell kompetanse

Studenten:

- har forståelse yrkesetiske og bransjeetiske prinsipper knyttet til basisemne 1 og 2
- har utviklet en etisk grunnholdning til utøvelse av mellomledelse knyttet til temaene i basisemne 1 og 2
- kan utføre mellomlederoppgaver etter bedriftens og oppdragsgiveres behov
- kan anvende arbeidslivets partssamarbeid til å bygge gode relasjoner med medarbeidere, kunder, leverandører og oppdragsgivere
- kan bruke kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse fra basisemne 1 og 2 for å utvikle og forbedre arbeidsmetoder og tjenester

Tema

1. Anvende temaer fra basisemne 1 og 2
2. Anvende følgende områder i gjennomføring av problembasert prosjektnotat:
 - Forståelse av partssamarbeidet på arbeidsplassen
 - Bruk av relevante digitale verktøy
3. Problembasert læring
4. Presentasjon og presentasjonsteknikker
5. Team- / gruppearbeid
6. Kildebruk

Arbeidskrav

Prosjektoppgave:

Skriftlig rapport på inntil fem sider som viser forståelse av: *Partssamarbeid på arbeidsplassen, betydningen av bærekraft, samt bruk av relevante digitale verktøy.*

Muntlig presentasjon for medstudenter og lærere på inntil ti minutter om identifiserte problemstillinger og behov for tiltak.

Vurderingsform

Underveisvurdering på skriftlig rapport og forberedelse av muntlig framlegg.

Sluttvurdering av emnet:

- refleksjonsnotat
- prosjektrapport og muntlig presentasjon

Vurderingsuttrykk

- Godkjent/ikke godkjent
- Karakter A -F

4.2 Bransjeemner – byggdrift og eiendomsservice

4.2.1 Byggdrift og eiendomsservice i endring

Emne	Studiepoeng 2,5	Tema
Bransjeemne 1: Byggdrift og eiendomsservice i endring		<ul style="list-style-type: none">• Tekniske installasjoner i bygg• Krav til installasjoner i byggetekniske forskrifter• Vedlikeholdsplanlegging• Funksjon og fokusområder• Lovverk og forskrifter
Læringsutbytte emnenivå		
Kunnskap <i>Studenten:</i> <ul style="list-style-type: none">• har kunnskap om bygg-, anleggs- og VVS-tekniske tegninger (både digitale og papirutgaver)• har kunnskap om byggematerialenes oppbygning, karakteristiske egenskaper og bruksområde• har kunnskap om energieffektive bygningskonsepter med lav miljøbelastning og godt inn klima• har kunnskap om lydforhold i bygninger• har kunnskap om gjeldende regelverk, som bygningslovgivning, forskrifter, tekniske standarder, avtaler og krav til kvalitet• har kunnskap om begreper, prosesser og verktøy som benyttes for drift og produksjon av bygg• har kunnskap om utarbeidelse av tekniske beskrivelser av bygg med grunnlag i tegninger og aktuelle Norske standarder		
Ferdigheter <i>Studenten:</i> <ul style="list-style-type: none">• kan bruke Norsk Standard 3450, 3451 og 3420 ved utarbeidelse av prosjektdokumenter og byggebeskrivelser• kan finne informasjon og krav i standarder og sertifiseringer som er relevante for problemstillinger i drift og service av bygg og eiendom		
Generell kompetanse <i>Studenten:</i> <ul style="list-style-type: none">• har forståelse yrkesetiske og bransjeetiske prinsipper knyttet til endringer i bransjen• har utviklet en etisk grunnholdning til mellomledelse av en bransje i endring• kan utføre mellomlederoppdrag etter bedriftens og oppdragsgiveres behov for endringer• kan anvende kunnskap om endringer i bransjen til å bygge gode relasjoner med medarbeidere, kunder, leverandører og oppdragsgivere• kan utvikle arbeidsmetoder og tjenester for møte krav til endringer i bransjen for å utvikle og forbedre arbeidsmetoder og tjenester		
Tema		
<ol style="list-style-type: none">1. Tekniske installasjoner i bygg<ol style="list-style-type: none">a. Tekniske beskrivelser av byggb. Begreper, prosesser og verktøy for drift og produksjon av byggc. Elektriske installasjoner i byggd. SMARThus-teknologie. TFM – merking av komponenter2. Krav til installasjoner i byggetekniske forskrifter<ol style="list-style-type: none">a. Norsk standard 3450, 3451 og 3420b. Standarder og sertifiseringerc. VVS installasjoner		

3. Vedlikeholdsplanlegging
 - a. FDV-kostnader og LCC
 - b. FDVU-systemer
 - c. Tilstandsvurdering
4. Funksjon og fokusområder (f.eks. innemiljø og universell utforming)
 - a. Lydforhold i bygninger
 - b. Energieffektive bygningskonsepter
 - c. Miljøbelastning og godt inneklima
 - d. Byggematerialenes oppbygning, egenskaper og bruksområde
5. Lovverk og forskrifter
 - a. Bygningslovgivning, forskrifter
 - b. Tekniske standarder
 - c. Avtaler og krav til kvalitet

Arbeidskrav

Faglig oppgave:

Skriftlig innlevering på inntil to sider om *Viktige endringer og utvikling i bransjene innenfor byggdrift og eiendomsservice.*

Vurderingsform

Underveisvurdering på faglig oppgave

Sluttvurdering av emnet

- Refleksjonsnotat
- Mappevurdering

Vurderingsuttrykk

- Godkjent/ikke godkjent
- Bestått/ikke bestått

4.2.2 Digitalisering og bærekraft

Emne	Studiepoeng 2,5	Tema
Bransjeemne 2: Digitalisering og bærekraft		<ul style="list-style-type: none"> • Lederskap i daglig drift • Digital kunnskap • Digitale verktøy • Verneombud • Dokumentkompetanse digitalt • Bærekraft
Læringsutbytte emnenivå		
Kunnskap <i>Studenten:</i> <ul style="list-style-type: none"> • har kunnskap om generell og yrkesfaglig digital kommunikasjon sett i lys av mellomleders arbeidsoppgaver • har innsikt i digitale verktøy som kan være med på effektivisering av ulike operasjoner i bransjen • har kunnskap om byggeprosjektene ulike faser og modenhetsnivåer • har kunnskap og innsikt i nytten som bruken av digitale plattformer kan gi byggeprosjektene • har bransjekunnskap og kjennskap til utviklingen av digitalisering og krav til bærekraft innenfor bransjen 		
Ferdigheter <i>Studenten:</i> <ul style="list-style-type: none"> • kan rapportere/dokumentere oppstart, gjennomføring og avslutning av arbeidsoppgaver i henhold til spesifikasjoner ved bruk av ulike digitale verktøyer • kan kommunisere digitalt på tvers av fag på en byggeplass • kan utføre arbeider etter planer som er kommunisert ut ved hjelp av digitale verktøyer 		

- kan gjennomføre/planlegge bestillinger opp mot leverandører ut fra en digital modell/ dokumenter
- kan produsere arbeid på en byggeplass ved hjelp av digitale verktøy og krav til bærekraft

Generell kompetanse

Studenten:

- har forståelse for yrkes- og bransjeetiske prinsipper som støtter behov for digitalisering og bærekraft i byggdrift og eiendomsservice
- har utviklet en etisk grunnholdning til mellomlederoppgaver knyttet til digitalisering og bærekraft
- kan utføre mellomlederoppgaver som ivaretar medarbeidere, kunder og leverandørers behov for digitalisering og bærekraftige prinsipper
- kan bygge relasjoner med medarbeidere, kunder og leverandører knyttet til arbeid med digitalisering og bærekraft
- kan vurdere og utvikle relevante arbeidsmetoder, produkter og tjenester som støtter bransjens behov for digitalisering og bærekraft

Tema

1. Lederskap i daglig drift
 - a. Daglige rutiner
 - b. Kunnskap og forståelse av prosjektsystemer
2. Digital kunnskap
 - a. Bruk og innsikt i digitale sjekklister
 - b. Rutinebeskrivelser
 - c. Oppgaver for å kunne produsere etter avtalte rammer
3. Digitale verktøy
 - a. Hovedverktøy for å utføre arbeidet
 - b. Nye hjelpemidler og implementering av disse
4. Verneombud
 - a. Verneombudets systemer
 - b. Verneombudets kontroll på digitale plattformer
5. Dokumentkompetanse digitalt
 - a. Beskrivelser og dokumentasjon
 - b. Hva trengs for ulike oppgaver og prosesser
 - c. Hvor kan disse hentes fram (FDV)
 - d. Hvordan tilpasse dette til arbeidssituasjonens oppgaver
6. Bærekraft
 - a. Kommunisere bærekraft i egen organisasjon
 - b. BREEAM-miljøsertifisering
 - c. Miljø og avfallshåndtering
 - d. Bærekraftige energikilder - Varme, fjernvarme, fjernkjøling, solcelle og jordvarme.

Arbeidskrav

Faglig oppgave:

Skriftlig innlevering på inntil to sider om føringer i bærekraftsmålene og bransjens behov for digitalisering.

Vurderingsform

Vurderingsuttrykk

Underveisvurdering på faglig oppgave

Sluttvurdering av emnet

- Refleksjonsnotat
- Mappevurdering

- Godkjent/ikke godkjent
- Bestått/ikke bestått

4.2.3 Ledelse og medarbeiderskap

Emne	Studiepoeng 2,5	Tema
Bransjeemne 3: Ledelse og medarbeiderskap		<ul style="list-style-type: none">• Ledelse og medarbeiderskap• Mellomledelse og kommunikasjon• HMS sikkerhetsopplæring og risikovurderinger• Kalkulasjon og kostnadsoppfølging• Anskaffelser av varer tjenester• Rapportering og dokumentasjon• Tilstandsvurdering
Læringsutbytte emnenivå		
Kunnskap <i>Studenten:</i> <ul style="list-style-type: none">• har kunnskap om begreper, prosesser og verktøy som anvendes innenfor fagområdet• har kunnskap om ombygging og restaurering av bygg med tanke på praktiske, estetiske, økonomiske og miljømessige krav, samt lovverk, reguleringsplaner og planer for kommunen• har kunnskaper om hvordan miljøsertifiserte bygg kan bidra til et sunnere og bedre inneklima, reduserte drift- og vedlikeholdskostnader og høyere produktivitet• har kunnskaper om miljøledelse som en kontinuerlig syklus av planlegging, gjennomføring, kontroll og forbedring for å sikre at virksomheten oppnår en kontinuerlig forbedring av sin miljøpåvirkning• kan oppdatere sin kunnskap om drift og produksjon av bygg• har kjennskap til gjennomføring av prosjekter som utbygging, ombygging og vedlikeholdsarbeid av bygg		
Ferdigheter <i>Studenten:</i> <ul style="list-style-type: none">• kan gjøre rede for hvordan bygg produseres og driftes ut fra tekniske, estetiske og økonomiske forhold• kan anvende fagkunnskap for å vurdere kvaliteten på en bygningsmasse• kan kartlegge et bygg og identifisere behov for restaurering og ombygging etter byggeskikker og normer• kan gjøre rede for deler av en BREEAM-miljøsertifisering som energikrav, ledelse og materialbruk• kan vurdere om bygningsproduksjon og drift holder mål i forhold til lovverk, byggeforskrifter, HMS, bransjestandarder, avtaleverk og krav til dokumentasjon		
Generell kompetanse <i>Studenten:</i> <ul style="list-style-type: none">• har forståelse yrkesetiske og bransjeetiske prinsipper knyttet til ledelse og medarbeiderskap• har utviklet en etisk grunnholdning til mellomledelse og medarbeiderskap• kan utføre mellomlederoppgaver etter bedriftens og oppdragsgiveres behov• kan anvende kunnskap om mellomledelse og medarbeiderskap til å bygge gode relasjoner med medarbeidere, kunder, leverandører og oppdragsgivere på en byggeplass• kan utvikle arbeidsmetoder og tjenester innenfor mellomledelse og medarbeiderskap som møter krav til å utvikle og forbedre arbeidsmetoder og tjenester		
Tema		
<ol style="list-style-type: none">1. Ledelse og medarbeiderskap<ol style="list-style-type: none">a. Oppdatering av egen kunnskap om byggb. Bygningsproduksjon og drift i forhold til lovverk, forskrifter og standarder2. Mellomledelse og kommunikasjon<ol style="list-style-type: none">a. Kommunikasjon og relasjonsbygging til kolleger og bransjeb. Samordnet byggeprosess		

- c. HMS og personaloppfølging
- 3. HMS sikkerhetsopplæring og risikovurderinger
 - a. Lovverk og forskrifter
 - b. Risiko og sikkerhet
 - c. Miljøsertifiserte bygg, produktivitet og inneklima
 - d. Partssamarbeid
- 4. Kalkulasjon og kostnadsoppfølging
 - a. Kartlegge bygg og identifisere behov for tiltak
 - b. Kvalitet i en bygningsmasse
- 5. Anskaffelser av varer tjenester
 - a. Utbygging, ombygging og vedlikehold av bygg
 - b. Produksjon og drift av et bygg
- 6. Rapportering og dokumentasjon
 - a. Kartlegging av bygg og vurdere kvalitet
 - b. Identifisere behov for tiltak
- 7. Tilstandsvurdering
 - a. Kvalitet på bygningsmasse og driftsmessige utfordringer
 - b. Kommunikasjon om tilstandsvurdering til andre
 - c. Kontinuerlig forbedring av egen miljøpåvirkning

Arbeidskrav

Faglig oppgave:

Skriftlig innlevering på inntil to sider om *Viktige arbeidsoppgaver som inngår i ledelse og medarbeiderskap.*

Vurderingsform

- Underveisvurdering på faglig oppgave
Sluttvurdering av emnet
- Refleksjonsnotat
 - Mappevaluering

Vurderingsuttrykk

- Godkjent/ikke godkjent
- Bestått/ikke bestått

4.2.4 Prosjektoppgave – i samarbeid med en relevant virksomhet

Emne	Studiepoeng 7,5	Tema
Bransjeemne 4: Prosjektoppgave – med virksomhet som studiearena (Prosjektoppgave er obligatorisk for alle studenter)		Anvende temaer fra basisemnene og bransjeemne knyttet til relevant virksomhet. Studenten skal utarbeide en problemstilling og gjennomføre en prosjektoppgave i samarbeid med virksomheten. Prosjektoppgaven skal inkludere kunnskap om mellomlederperspektivet, bruk av relevante digitale verktøy samt bruk av bærekraftige prinsipper for bransjen.
Læringsutbytte emnenivå		
Kunnskaper <i>Studenten:</i> <ul style="list-style-type: none"> • har kunnskap om begreper, prosesser og verktøy som anvendes av bransjen innenfor valgt bransjeemne • har innsikt i relevant regelverk, standarder, avtaler og krav til kvalitet som er knyttet til bransjen • har kunnskap om relevante faglige verktøy og IKT som benyttes i bransjen • har kunnskap om virksomhetens miljøholdning og bærekraftfokus • har kunnskap om virksomhetens forskjellige avdelinger og produkter og ulike målgruppers behov 		

- forstår bransjens betydning i et samfunns- og verdiskapingsperspektiv
- har kunnskap om partenes samarbeid på arbeidsplassen

Ferdigheter

Studenten:

- kan kommunisere med ledere, medarbeidere og kolleger
- kan anvende faglig kunnskap på problemstillingen
- kan kartlegge og identifisere faglige problemstillinger i praksis og behov for å iverksette tiltak
- kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for prosjektoppgaven innenfor bransjeemnet

Generell kompetanse

Studenten:

- har forståelse for yrkes- og bransjeetiske prinsipper knyttet til byggdrift og eiendomsservice
- har utviklet en etisk grunnholdning til utøvelse av mellomlederrollen som støtter krav til digitalisering og bærekraft innenfor byggdrift og eiendomsservice
- kan utføre mellomlederoppgaver som støtter behov for digitalisering og bærekraft i virksomheter innen byggdrift og eiendomsservice
- kan bygge relasjoner med medarbeidere, virksomheten, fagfeltet og på tvers av fag
- kan utvikle arbeidsmetoder og tjenester knyttet til mellomlederoppgaver innenfor digitalisering og bærekraft

Tema

Felles undervisning i tema som:

- Problemstilling, kildesøk og etablering av prosjektgruppe
- Utarbeidelse av prosjektoppgave
- Krav til innhold og struktur, samt kildebruk

Studenten skal i samarbeid med virksomheten gjennomføre et arbeidskrav knyttet til studiets læringsutbyttebeskrivelser som innebærer kartlegging, analyse, konklusjoner og anbefalinger til forbedringer innenfor tjenester, arbeidsmetoder eller drift i virksomheten. Rammene for arbeidet med prosjektoppgaven i virksomhet defineres av en avtale mellom skolen og virksomheten.

Arbeidskrav

Prosjektoppgave

Skriftlig rapport på inntil 12 sider som viser *Kartlegging, analyse, konklusjoner og anbefalinger til innovasjon innenfor tjenester, arbeidsmetoder eller drift som angår mellomledelse, bærekraft og digitalisering i byggdrift og eiendomsservice.*

Muntlig presentasjon for kontaktpersoner i virksomheten og lærere ved fagskolen på inntil 15 minutter om anbefalinger til innovasjon på bakgrunn av kartlegging, analyse og konklusjoner.

Vurderingsform

Underveisvurdering på skriftlig rapport og forberedelse av muntlig framlegg.

Sluttvurdering av emnet:

- refleksjonsnotat
- prosjektrapport og muntlig presentasjon

Vurderingsuttrykk

- Godkjent/ikke godkjent
- Karakter A -F

5 Vedlegg

5.1 Litteraturliste